

УДК 37.04

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/40-3-33>

Лариса СОЛОВЙОВА,
orcid.org/0000-0001-5574-5251
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов
Поліського національного університету
(Житомир, Україна) *larisasolovyova23@gmail.com*

Уляна ШОСТАК,
orcid.org/0000-0002-3258-2098
кандидат психологічних наук,
старший викладач кафедри іноземної філології та перекладу
Вінницького торговельно-економічного інституту
Київського національного торговельно-економічного університету
(Вінниця, Україна) *ulyana.shostak30@gmail.com*

Іван БОЛОКАН,
orcid.org/0000-0002-8815-6346
асистент кафедри машинобудування
Одеської державної академії будівництва та архітектури
(Одеса, Україна) *bolokan@ogasa.org.ua*

ДИСТАНЦІЙНА ВИЩА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ ПРОЦЕСІВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ІНФОРМАТИЗАЦІЇ

У статті досліджується дистанційна вища освіта в контексті процесів глобалізації та інформатизації як один із важливих структурних елементів у забезпеченні навчального процесу в період пандемії COVID-19. Проаналізовано трактування сутності категорії «дистанційна освіта» та досліджено основні характеристики дистанційної освіти. Встановлено, що завдяки реалізації дистанційної освіти за допомогою інформаційних технологій відкривається низка можливостей для дистанційної підготовки спеціалістів до вивчення дисципліни «Ділова англійська мова». Визначено педагогічну цінність інформаційних технологій, котрі сприяють вдосконаленню нових дидактичних методів, що використовуються в університеті в процесі підготовки спеціалістів під час вивчення дисципліни «Ділова англійська мова». Проаналізовано основні електронні сервіси для забезпечення дистанційної вищої освіти в навчальних закладах. Встановлено, що у всьому світі головними перешкодами дистанційної освіти є соціальна ізоляція, фінансові проблеми, підключення до Інтернету та тривога, яка на сучасному етапі пов'язана з пандемією. Визначено, що для реалізації екстреної дистанційної освіти потрібно мати швидкісний ширококутний доступ до мережі Інтернет, мобільний Інтернет, сприятливий клімат онлайн-освіти. Встановлено, що, використовуючи в дистанційній освіті формат онлайн-курсу та формат відеоконференції, можна розглядати переваги в процесі підготовки спеціалістів із дисципліни «Ділова англійська мова». Визначено, що процес глобалізації та інтернаціоналізації під час реалізації дистанційної освіти надає широкі можливості для тих, хто здобуває освіту та хоче вдосконалити свою професійну майстерність. Зазначено, що сприятливий клімат для онлайн-освіти сформований у Данії, Австрії, Норвегії, Швейцарії та Люксембурзі. Встановлено, що перешкоди в дистанційній освіті потребують негайного вирішення, а саме забезпечення безперебійного підключення до мережі Інтернет, скорочення процесу соціальної ізоляції, за допомогою реалізації в дистанційній освіті формату онлайн-курсу та формату відеоконференції, а також вимагає імплементації заходів щодо забезпечення якісного дистанційного навчання в закладах вищої освіти.

Ключові слова: дистанційна освіта, глобалізація, інформатизація, заклади вищої освіти, освітній процес, електронні сервіси.

Larysa SOLOVIOVA,
orcid.org/0000-0001-5574-5251
Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of the Foreign Languages
Polissia National University
(Zhytomyr, Ukraine) *larisasolovyova23@gmail.com*

Uliana SHOSTAK,

orcid.org/0000-0002-3258-2098

Candidate of Psychological Sciences,

Assistant Professor at the Department of Foreign Philology and Translation

Vinnitsia Institute of Trade and Economics

of Kyiv National University of Trade and Economics

(Vinnitsia, Ukraine) ulyana.shostak30@gmail.com

Ivan BOLOKAN,

orcid.org/0000-0002-8815-6346

Assistant at the Department of Mechanical Engineering

Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture

(Odessa, Ukraine) bolokan@ogasa.org.ua

DISTANCE HIGHER EDUCATION IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION AND INFORMATIZATION PROCESSES

The paper studies the distance higher education in the context of globalization and informatization as one of the important structural elements in ensuring the educational process during the COVID-19 pandemic. The interpretation of the essence of the category “distance education” is analyzed and the main characteristics of distance education are investigated. It is established that due to the implementation of distance education with the help of information technology opens up a number of opportunities for distance training of specialists in the discipline “Business English”. The pedagogical value of information technologies is determined, which contributes to the improvement of new didactic methods used at the university in the training of discipline “Business English”. The main electronic services for providing distance higher education in educational institutions are analyzed. The main obstacles to distance education around the world have been identified such as social exclusion, financial problems, Internet connectivity, and pandemic anxiety. It is determined that the implementation of emergency distance education requires high-speed broadband Internet access, mobile Internet, a favorable climate of online education. It is established that using the format of an online course and the format of a video conference in distance education, it is possible to consider the advantages of training specialists in the specialty «Business English». It is stated that the process of globalization and internationalization in the implementation of distance education provides ample opportunities for those who receive education and want to improve their professional skills. It is proved that a favorable climate for online education is formed in Denmark, Austria, Norway, Switzerland and Luxembourg. It is established that barriers to distance education need immediate solution, namely ensuring uninterrupted Internet connection, reducing the process of social isolation, through the implementation of distance education online course format and video conferencing format, and also requires the implementation of measures to ensure quality distance learning in higher education institutions.

Key words: *distance education, globalization, informatization, higher education institutions, educational process, electronic services.*

Постановка проблеми. У сучасному світі освіта виступає головним фактором надання суспільству нових знань, наукових відкриттів, інновацій та технологій. Процеси глобалізації, інформатизації та пандемія COVID-19 по-різному вплинули на освіту та, зокрема, на вищу освіту. Через закриття університетів викладачам і студентам довелося швидко адаптуватися до дистанційної освіти. Необхідність створення сприятливого навчального середовища для студентів передбачала прийняття, вибір та адаптацію рішень, щоб задовольнити не тільки очікування студентів, але й вимоги до якісної підготовки, та створення умов, за яких університети функціонуватимуть. Очевидно, що нині інформаційні технології полегшують поширення навчального матеріалу одночасно серед великої кількості користувачів, водночас платформи дистанційного навчання пропонують студентам багато переваг.

Дистанційна освіта в різних її проявах набуває інтенсивного застосування у всьому світі через використання новітніх технологій, глобальне поширення Інтернету та зростання попиту на робочу силу, яка здобуває майбутню професію завдяки онлайн-освіті та традиційній освіті. Ефективна імплементація дистанційної освіти потребує деталізованого дослідження перешкод та перспектив у навчальному процесі спричинених імплементацією цього виду освіти, результативний ефект якого можна отримати завдяки створенню відповідних навчальних умов та технологічного забезпечення для надання якісної освіти студентам, тому актуальним є дослідження особливостей формування дистанційної вищої освіти в контексті процесів глобалізації та інформатизації.

Аналіз досліджень. Тематику дистанційної вищої освіти в контексті процесів глобалізації та інформатизації досліджує незначна кількість

науковців. Зокрема, наукові праці Є. Ю. Сарміни, В. М. Курепіна, В. С. Синякова, Л. М. Петренка, С. В. Уса, Т. Л. Фомичева, Д. Кенні, Е. Кохановського, Е. Смичкова, Ж. Шаракпаєва, О. Мананкова присвячені аналізу дистанційної вищої освіти, які вплинули на генезис та становлення якісної вищої освіти та забезпечення результативної діяльності закладів вищої освіти.

Мета статті – дослідити дистанційну вищу освіту в контексті процесів глобалізації та інформатизації. Для досягнення мети визначено такі завдання: визначити сутність та характерні ознаки дистанційної освіти; проаналізувати основні електронні сервіси для забезпечення дистанційної освіти; визначити основні труднощі, з якими стикаються студенти вищих навчальних закладів під час пандемії COVID-19; проаналізувати статистичні дані доступності до мережі Інтернет в ТОП-30 країнах світу. У процесі проведення дослідження були використані загальнонаукові й спеціальні методи дослідження, зокрема: аналіз і синтез, порівняння, узагальнення, системно-структурний та статистичний аналіз.

Виклад основного матеріалу. Стратегічним завданням системи освіти в умовах інформаційного суспільства є прискорення позитивних перетворень, забезпечення інтелектуальних ресурсів та наукових розробок інформатизацією всіх сфер людської діяльності, оскільки завданням сучасності є створення цілісної комп'ютерної мережі освіти та науки, розробки системи дистанційної освіти на тривалий період, яка базується на інформаційних технологіях (Cuban, 2001; Fuchs, Woessmann, 2005).

Технічні можливості задля імплементації різноманітних рішень у галузі розробки та формування інформаційних систем на сучасному етапі надзвичайно розгорнуті і повністю доступні. Важливим елементом інформаційної системи орга-

нізації дистанційної освіти є ІТ-інфраструктура, яка визначається як єдиний комплекс програмних, технічних, комунікаційних, інформаційних та організаційно-технологічних засобів забезпечення функціонування освітнього процесу (Сарміна, Фомичева, 2017: 136–137).

Використання новітніх інформаційних технологій підвищує рівень якості навчання та викладання серед зацікавлених сторін. Для цієї дослідницької мети термін «дистанційна освіта» визначається як «інноваційний підхід до надання освіти за допомогою електронних форм інформації, що вдосконалюють навички, знання та інші результати під час навчання студентів» (ХаумонгNhoun et al., 2012).

Інші вчені трактують термін «дистанційна освіта» як використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) за допомогою комп'ютерних мереж для забезпечення навчальними матеріалами та надання інформації студентам та викладачам (Ozkan, Koseler, 2009). Також дистанційна освіта інтерпретується як «навчальний зміст або навчальний досвід, що надаються або забезпечуються електронними технологіями» (Noorulhasan Naveed et al., 2017).

Отже, дистанційну освіту можна визначити як «заплановане викладання чи досвід навчання, яке використовує широкий спектр технологій і призначене для заохочення взаємодії та сертифікації навчання» (див. рис. 1) (Czerniewicz, Brown, 2009).

Дистанційна освіта була створена в результаті науково-технічного прогресу, а також всесвітньої комп'ютеризації різних сфер людської діяльності. Цей формат навчання надає студентам доступ до найкращих навчальних матеріалів у будь-якій галузі знань, що сприяє успішному застосуванню цих знань на практиці. Крім того, в межах вивчення дисципліни «Ділова англійська мова» було розроблено уніфіковані стандарти викла-

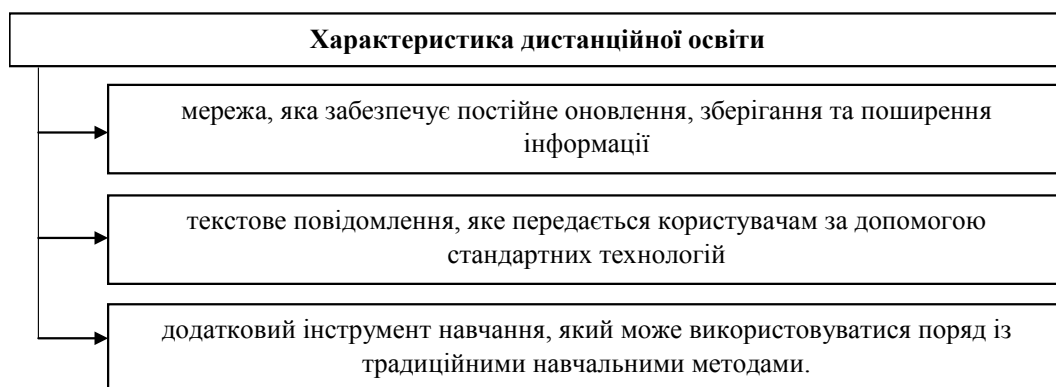

Рис. 1. Характеристика дистанційної освіти

Примітки: сформовано автором на основі джерела (Kokhanovskaya et al., 2020)

Основні електронні сервіси для забезпечення дистанційної освіти

Електронні сервіси	Характеристика
Moodle	додаток, яка організовує цілісний навчальний процес онлайн-формату
Google Classroom	додаток, який пришвидшує обмін інформацією між учасниками закладів професійної (професійно-технічної) освіти
Google Presentations	додаток, який надає дозвіл формувати та редагувати файли на пристроях
Stepik	освітній додаток та конструктор відкритих онлайн-курсів та уроків
OnlineTestPad	Онлайн-конструктор тестів, опитувань, кросвордів
iLearn	освітня платформа з онлайн-курсами, тестами та вебінарами
Skype, Viber, WhatsApp, Zoom	месенджери для забезпечення процесу комунікації учасників освітнього процесу в режимі реального часу
Edmodo	додаток, який дає змогу оперативно комунікувати викладачам та здобувачам освіти
Trello	платформа, що допоможе організувати продуктивну командну роботу студентів
Linoit	віртуальна дошка, на якій закріплюють відповідні стікери з інформаційними замітками, зображеннями, відео та документами
Padlet	універсальна онлайн-дошка, яку легко застосовувати в освітньому процесі
Kahoot!	додаток, який дає змогу генерувати тести і проходити їх в ігровій формі
Plickers	додаток, який дає змогу забезпечувати тестування за допомогою карток із QR-кодом та швидко отримати результати

Примітка: складено на основі джерела (Курепін та ін., 2020: 134)

дання та тестування, або так звані рівні сертифікації, що дає змогу уніфікувати навчальну програму. Інтерес студентів до дистанційної освіти та її якості, а також до пошуку нових освітніх платформ для вивчення іноземних мов лише зростає (Kokhanovskaya et al., 2020).

Інформаційні технології відкривають низку можливостей для дистанційної підготовки спеціалістів із дисципліни «Ділова англійська мова», а саме: використовуються для розвитку не лише лексичних (Moura & Carvalho, 2013: 60) та граматичних навичок (Wang & Smith, 2013: 121), а також навичок говоріння та слухання (Lys, 2013: 96).

Педагогічна цінність інформаційних технологій сприяє вдосконаленню нових дидактичних методів, що використовуються в університеті,

шляхом включення комунікативних засобів у навчальний процес, які є більш звичними для студентів. Технологічні досягнення, безсумнівно, впливають на підготовку спеціалістів із дисципліни «Ділова англійська мова», перекладачів та інших мовних посередників. Від самих викладачів очікується розробка власної навчальної програми для оптимального використання інформаційно-комунікаційних технологій при підготовці студентів, для забезпечення найвищої професійної підготовки. Завдяки розвитку інформаційних технологій отримані під час дистанційної освіти технічні знання та навички будуть необхідними студентам для майбутньої конкурентоспроможності на ринку праці у сфері перекладацької та педагогічної діяльності. Адже

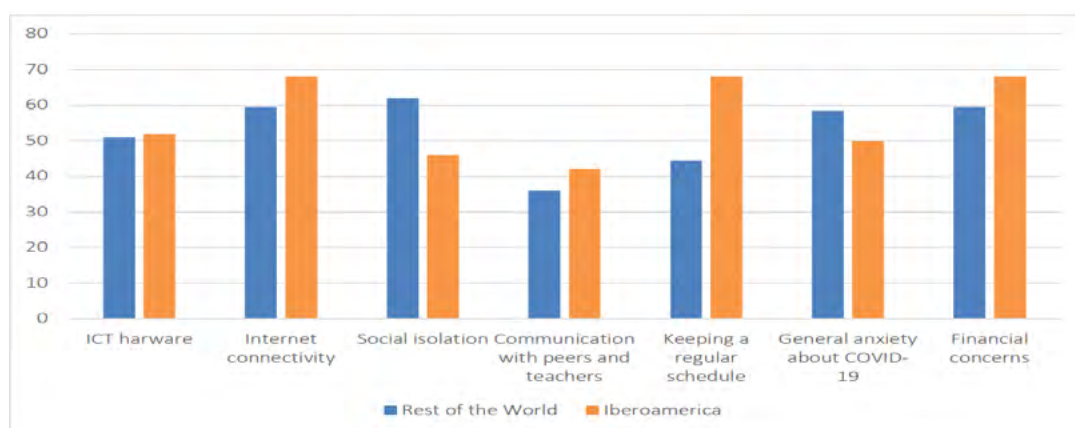

Рис. 2. Основні труднощі, з якими стикаються студенти закладів вищої освіти під час пандемії COVID-19

Примітка: складено на основі джерела (UNESCO, 2020)

за відсутності цих навичок майбутні перекладачі та фахівці іноземних мов не зможуть задовольнити поточні вимоги цієї сфери. Обсяги перекладу, що постійно зростають, мають виконуватись надзвичайно швидко, неможливо здійснити на основі використання виключно «людських» засобів (Kenny, 2020: 502).

На сучасному етапі організація освітнього процесу в навчальних закладах у взаємозв'язку з епідеміологічною ситуацією, яка склалася в Україні

та світі з метою запобігання поширенню коронавірусної інфекції COVID-19, ці установи мають неухильно виконувати положення Постанови КМУ від 11.03.2020 р. № 22 та Наказу МОН України від 16.03.2020 р. № 406 «Про організаційні заходи для запобігання поширенню коронавірусу COVID-19» (Постанова КМУ, 2020), а реалізація теоретичної частини освітньої програми має бути організованою із застосуванням інформаційних технологій дистанційної освіти (див. табл. 1).

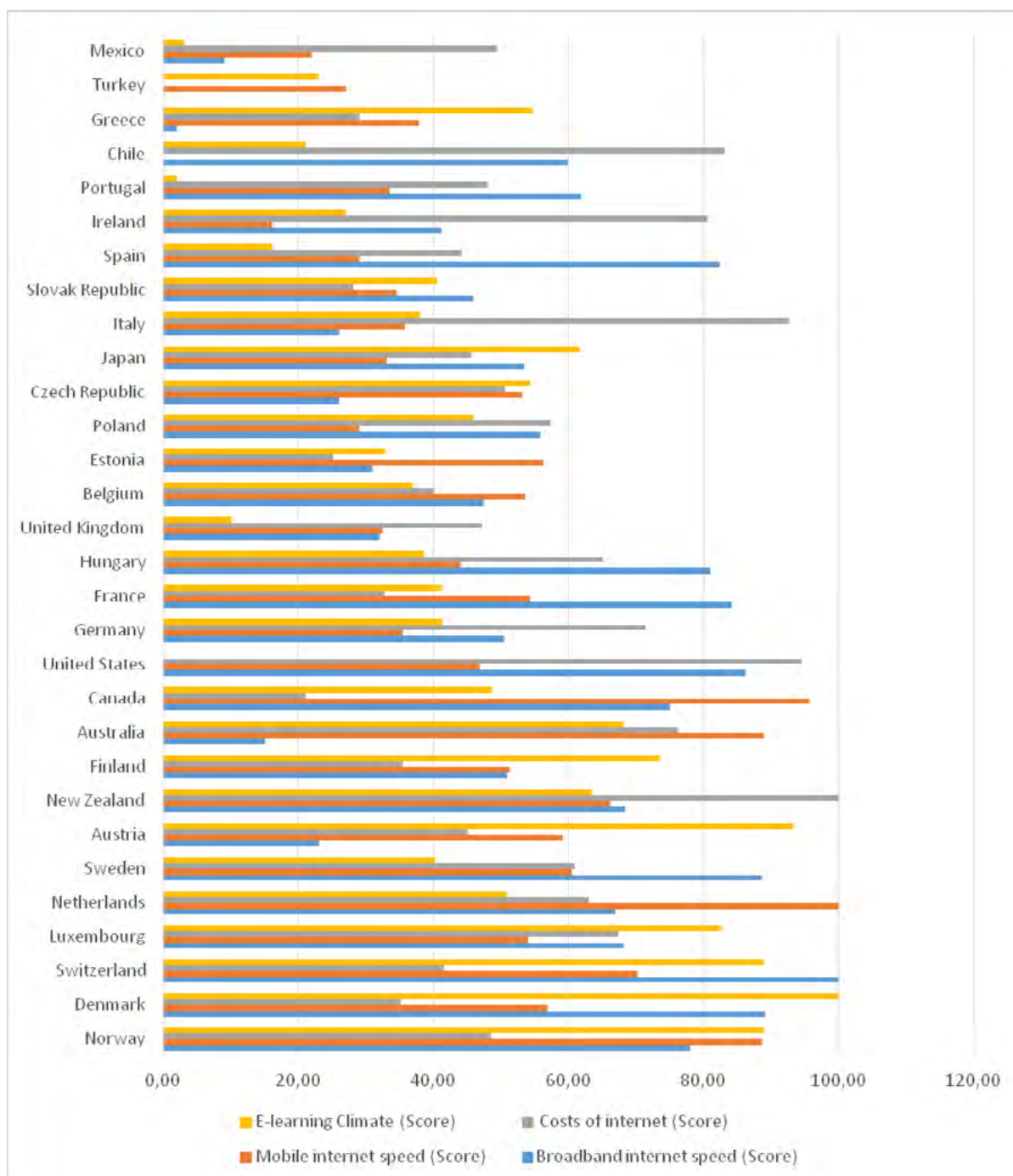

Рис. 3. Статистичні дані доступності до мережі Інтернет ТОП-30 країн світу

Примітка: складено на основі джерел (UNESCO, 2020; Speedtest Global Index, 2020; The World Bank Group, 2020)

Отже, для дистанційної освіти використовують інформаційні технології, які забезпечують асинхронну або синхронну інтерактивну взаємодію здобувачів вищої освіти і викладачів та базуються на принципі самонавчання студента, завдяки чому забезпечується безперервний процес інтелектуального розвитку і професійного становлення особистості (Петренко, 2018: 91).

Згідно з проведеними результатами ЮНЕСКО встановлено, що у всьому світі головними перешкодами дистанційної освіти є соціальна ізоляція, фінансові проблеми, підключення до Інтернету та тривога, яка на сучасному етапі пов'язана з пандемією. В Ibero America перелік проблем є дещо іншим, оскільки кафедри ЮНЕСКО надають пріоритет таким напрямам: підключенню до Інтернету, фінансовим питанням та труднощі з веденням регулярного розкладу, який може бути пов'язаний із формами викладання та навчання в навчальних закладах, які не стимулюють саморегульоване навчання (див. рис. 2) (UNESCO, 2020).

Для реалізації екстреної дистанційної освіти потрібні швидкісний широкомуговий доступ до мережі Інтернет, мобільний Інтернет, сприятливий клімат онлайн-освіти. Швидкісний широко-

муговий доступ до мережі Інтернет є в Швейцарії, Швеції, США, Франції та Іспанії, а швидкісним мобільним Інтернетом забезпечені Нідерланди, Канада, Австралія, Норвегія та Швейцарія. У таких країнах, як Данія, Швейцарія, Австрія, Норвегія та Люксембург, сформований сприятливий клімат для екстреної дистанційної освіти (див. рис. 3).

Використовуючи в дистанційній освіті формат онлайн-курсу та формат відеоконференції, можна розглядати переваги в процесі підготовки спеціалістів із дисципліни «Ділова англійська мова» (див. рис. 4).

Отже, процес глобалізації та інтернаціоналізації під час реалізації дистанційної освіти надає широкі можливості для тих, хто здобуває освіту та хоче вдосконалити свою професійну майстерність, вирішуючи такі завдання:

1) розширений доступ до навчальних закладів, що відкриває можливість отримати диплом про вищу освіту за кордоном, не залишаючи країни перебування. Країни, що розвиваються, з обмеженими освітніми ресурсами отримують доступ до світових навчальних закладів для доповнення та вдосконалення своїх зусиль щодо забезпечення вищої освіти серед великої кількості людей.

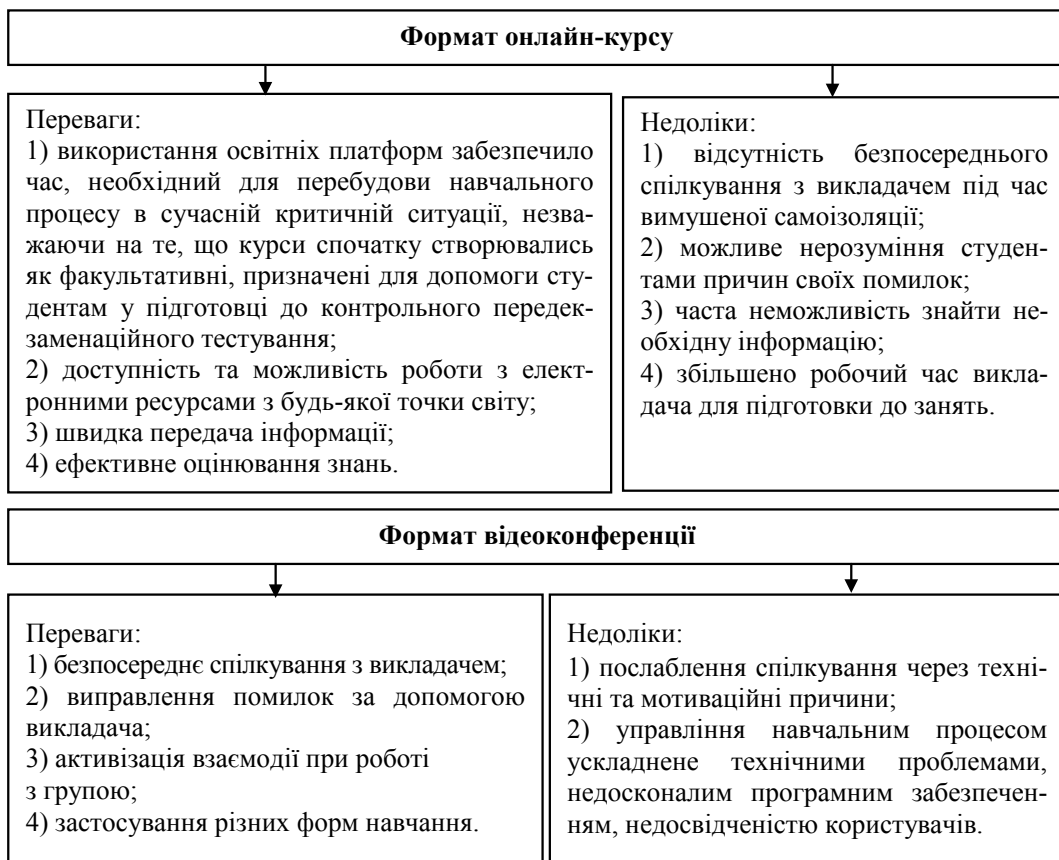

Рис. 4. Формати дистанційної освіти

Примітки: сформовано автором на основі джерела (Kokhanovskaya et al., 2020)

Супутникові технології широко використовуються розвиненими країнами для передачі своїх освітніх програм у віддалені куточки світу. В умовах глобалізації існує велика потреба в отриманні знань у технічній та інформаційній областях;

2) навчання з використанням вже накопиченого досвіду та знань. Завдяки сучасним комунікаційним технологіям є легкий доступ до джерел інформації, навчальних матеріалів, що сприяє здобуттю освіти, використовуючи багатий навчальний досвід інших студентів та їхні накопичені знання. Різні методи, які використовують установи дистанційної освіти, легко доступні через накопичену базу даних. Глобалізація в цьому сенсі сприяє процесу набуття знань, використовуючи наявний досвід та практику;

3) взаємовигідне партнерство між учасниками освітнього простору сприяє швидкому наданню освітніх послуг, які виходять далеко за межі конкретного закладу. Угоди про партнерство сприяють вдосконаленню навчального матеріалу, який є основою дистанційної освіти. Співпраця між установами дистанційної освіти набуває різноманітних форм, включаючи такі, як спільний розподіл курсів та навчальних програм, сертифікаційних програм та поширення вищезазначених програм за допомогою співпрацюючої установи;

4) конкурентне середовище, засноване на розширеному доступі до навчальних матеріалів, може вплинути на підвищення прибутковості між навчальними закладами для надання дистанційних освітніх послуг (Sharakpaeva, 2019: 31).

Отже, повний перехід на дистанційну освіту дає змогу підтримувати продуктивність навчального процесу, та її форми мають бути складними та інтегрованими, які не можуть бути обмежені одним ресурсом. Дистанційна освіта може бути використана як інструмент для викладання навчальної дисципліни «Ділова англійська мова» як частково, так і повністю (в певних ситуаціях), але він не може замінити викладання в аудиторії. Таким чином, незалежно від усіх цих недоліків дистанційна освіта стає необхідним інструментом у всьому світі, оскільки розширює можливості як викладача, так і студента у віртуальному освітньому просторі, що особливо важливо в контексті стрімкого розвитку технічного прогресу, коли

з'являється дедалі більше електронних ресурсів та їх продуктів (Kokhanovskaya et al., 2020).

Висновки. У результаті дослідження стрімкого розвитку дистанційної освіти в контексті процесів глобалізації та інформатизації було встановлено, що через умови інтенсифікації освітніх процесів та появу перешкод щодо забезпечення традиційного навчання, які потребують невідкладного альтернативного вирішення, цей процес вимагає забезпечення розвитку дистанційної освіти, де ця тема набуває дедалі більшої актуальності. Встановлено, що у зв'язку з пандемією дистанційна освіта набуває популярності майже у всіх країнах світу.

Нині абсолютно очевидно: щоб досягти результативного навчального процесу, навчальні заклади мають поєднувати переваги змішаних типів освіти, яка зможе допомогти досягти оптимального балансу між традиційною та дистанційною освітами. Проте існують перешкоди, з якими часто стикаються студенти під час дистанційного навчання, оскільки навчальні платформи є не завжди досконалими. Тому очікується, що вирішення цих питань допоможе покращенню якості дистанційної освіти в міру переходу студентів на наступні навчальні роки. Важливо покращити платформи дистанційної освіти, які можуть бути єдиним доступним способом навчання та викладання, що зможе забезпечити безперервність навчання під час неочікуваних подій, таких як спалах пандемії COVID-19.

Практичне значення проведеного дослідження полягає в тому, що висновки та рекомендації, розроблені та запропоновані в статті, можуть бути використані для уникнення перешкод під час реалізації дистанційної освіти та забезпечення її перспективного розвитку.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на вдосконалення дистанційної освіти для навчання студентів, яке дасть змогу стимулювати освітню сферу і покращить викладацьку діяльність в освітньому інформаційно-технологічному просторі, що забезпечить якісну дистанційну освіту. Розширення можливостей та широке застосування інноваційних, науково-дослідних підходів забезпечення дистанційної освіти на рівні закладів вищої освіти може стати базисом для якісних напрацювань у цій сфері в майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Cuban L. Oversold and underused: Computers in the classroom. Cambridge: Harvard University Press, Cambridge, MA. 2001. URL: https://moodle.fct.unl.pt/pluginfile.php/72068/mod_resource/content/0/Cuban_2001_Oversold_and_underused_Computers_in_the_classroom.pdf (дата звернення: 17.06.2021).
2. Fuchs T., & Woessmann L. Computers and student learning: Bivariate and multivariate evidence on the availability and use of computers at home and at school. 2005. URL: <https://www.ifo.de/DocDL/IfoWorkingPaper-8.pdf> (дата звернення: 17.06.2021).

3. Сармина Е. Ю., Фомичева Т. Л. Информационные технологии как инновация в системе управления. *Интерактивная наука*. 2017. № 1 (11). С. 197–199.
4. ХаумонгNhoun, O., Bhuasiri, W., Rho, J. J., Zo, H., and Kim, M.-G. The critical success factors of e-learning in developing countries, Korea, 2012.
5. Ozkan S. and Koseler R. Multi-dimensional students' evaluation of e-learning systems in the higher education context: An empirical investigation, *Comput. Educ.*, 2009, 53, 4, 1285–1296. URL: <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2009.06.011> (дата звернення: 17.06.2021).
6. Noorulhasan Naveed Q., AbdulHafeez M., Sumaya S., Qureshi M., Asadullah. Barriers Effecting Successful Implementation of E-Learning in Saudi Arabian Universities. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (IJET)*, 2017, 12. 94. URL: 10.3991/ijet.v12i06.7003 (дата звернення: 17.06.2021).
7. Czerniewicz L., Brown C. A study of the relationship between institutional policy, organizational culture and e-learning use in four South African universities. *Computers and Education*, 2009, 53(1), 121–131.
8. Kokhanovskaya E., Smychkova E., Chai M. Online learning as a result of globalization during the pandemic Covid-19. SHS Web of Conferences. 2020, 92. URL: 10.1051/shsconf/20219201020 (дата звернення: 17.06.2021).
9. Moura A., Carvalho A. A. Framework for mobile learning integration into educational contexts. In L. B. Zane & M. Lin (Eds.), *Handbook of mobile learning*, 2013, pp. 58–69. London: Routledge.
10. Wang S., Smith S. Reading and grammar learning through mobile phones. *Language Learning & Technology*, 2013, 17(3), 117–134.
11. Lys F. The development of advanced learner oral proficiency using IPADS. *Language Learning and Technology*, 2013, 17(3), 94–116.
12. Kenny Dorothy. Technology in Translator Training. In: Minako O., Hagan (ed.) *The Routledge Handbook of Translation Technology*. London and New York: Routledge, 2020, 498–515.
13. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 № 221 та наказ Міністерства освіти і науки України від 16.03.2020 № 406. «Про організаційні заходи для запобігання поширенню коронавірусу COVID-19». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0406729-20#Text>
14. Курепін В. М., Синякова В. С., Ус С. В. Організація освітнього процесу в закладах професійної (професійно-технічної) освіти на період карантину. *Актуальні проблеми життєдіяльності людини в сучасному суспільстві* : тези доповідей здобувачів вищої освіти інженерно-енергетичного факультету та інших учасників освітнього процесу за результатами тематичного «круглого столу» на інженерно-енергетичному факультеті, м. Миколаїв, 18–20 листопада 2020 р. Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2020. С. 132–135.
15. Петренко Л. М. Теоретико-методологічні підходи до забезпечення дистанційного навчання в закладах професійної (професійно-технічної) освіти. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Сер.: Педагогічні науки*. 2018. Вип. 2(2). С. 90–96. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgnpu_2018_2\(2\)_14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgnpu_2018_2(2)_14) (дата звернення: 17.06.2021).
16. UNESCO Institute for Statistics. 2020. Government expenditure per student, tertiary (% of GDP per capita). URL: <http://uis.unesco.org/en/topic/education-finance/> (дата звернення: 17.06.2021).
17. The World Bank Group. (2020). URL: <https://olc.worldbank.org/> (дата звернення: 17.06.2021).
18. Speedtest Global Index. (2020). URL: <https://www.speedtest.net/global-index> (дата звернення: 17.06.2021).
19. Sharakraeva G. D., Manankova O. A. Distance education in the context of globalization: problems, search for a solution. *Social Sciences: Achievements and Prospects Journal*. 2019. № 4(12). P. 29–33. URL: DOI 10.5281/zenodo.3241939 (дата звернення: 17.06.2021).

REFERENCES

1. Cuban L. Cambridge: Harvard University Press. Oversold and underused: Computers in the classroom. Cambridge, MA. 2001. URL: https://moodle.fct.unl.pt/pluginfile.php/72068/mod_resource/content/0/Cuban_2001_Oversold_and_underused_Computers_in_the_classroom.pdf
2. Fuchs T., & Woessmann L. Computers and student learning: Bivariate and multivariate evidence on the availability and use of computers at home and at school. URL: <https://www.ifo.de/DocDL/IfoWorkingPaper-8.pdf>
3. Sarmyna E. Yu., Fomycheva T. L. Informatsionnyie tehnologii kak innovatsiya v sisteme upravleniya. [Information technology as an innovation in the management system]. *Ynteraktyvnaia nauka*. 2017. № 1 (11). pp. 197–199 [in Russian].
4. ХаумонгNhoun, O., Bhuasiri, W., Rho, J. J., Zo, H., and Kim, M.-G. The critical success factors of e-learning in developing countries. Korea, 2012.
5. Ozkan S. and Koseler R. Multi-dimensional students evaluation of e-learning systems in the higher education context: An empirical investigation. *Comput. Educ.*, 2009, 53, 4, 1285–1296. URL: <https://doi.org/10.1016/j.compedu.2009.06.011> /
6. Noorulhasan Naveed Q., AbdulHafeez M., Sumaya S., Qureshi M., Asadullah. Barriers Effecting Successful Implementation of E-Learning in Saudi Arabian Universities. *International Journal of Emerging Technologies in Learning (IJET)*, 2017, 12. 94. URL: 10.3991/ijet.v12i06.7003
7. Czerniewicz L., Brown C. A study of the relationship between institutional policy, organizational culture and e-learning use in four South African universities. *Computers and Education*, 2009, 53(1), 121–131.
8. Kokhanovskaya E., Smychkova E., Chai M. Online learning as a result of globalization during the pandemic Covid-19. SHS Web of Conferences. 2020, 92. URL: 10.1051/shsconf/20219201020
9. Moura A., Carvalho A. A. Framework for mobile learning integration into educational contexts. In L. B. Zane & M. Lin (Eds.), *Handbook of mobile learning*, 2013, pp. 58–69. London: Routledge.

10. Wang S., Smith S. Reading and grammar learning through mobile phones. *Language Learning & Technology*, 2013, 17(3), 117–134.
11. Lys F. The development of advanced learner oral proficiency using IPADS. *Language Learning and Technology*, 2013, 17(3), 94–116.
12. Kenny Dorothy. Technology in Translator Training. In: Minako O., Hagan (ed.) *The Routledge Handbook of Translation Technology*. London and New York: Routledge, 2020, 498–515.
13. Постанова Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 № 221 та наказ Міністерства освіти і науки України від 16.03.2020 № 406 «Про організаційні заходи для запобігання поширенню коронавірусу COVID-19». [About organizational measures to prevent the spread of coronavirus COVID-19]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0406729-20#Text> [in Ukrainian].
14. Kurepin V. M., Syniakova V. S., Us S. V. Orhanizatsiia osvithnoho protsesu v zakladakh profesiinoi (profesiino-tekhnichnoi) osvity na period karantynu. [Organization of the educational process in institutions of professional (vocational) education for the period of quarantine]. *Aktualni problemy zhyttiedialnosti liudyny v suchasnomu suspilstvi : tezy dopovidei здобувачів вищої освіти інженерно-енергетичного факультету та іншых учасників освітнього процесу за результатами тематичного «круглого столу» на інженерно-енергетичному факультеті, м. Миколаїв, 18-20 листопада 2020 р. Миколаїв : Миколаївський національний аграрний університет, 2020. pp. 132–135. [in Ukrainian].*
15. Petrenko L. M. Teoretyko-metodolohichni pidkhody do zabezpechennia dystantsiinoho navchannia v zakladakh profesiinoi (profesiino-tekhnichnoi) osvity. [Theoretical and methodological approaches to providing distance learning in vocational (vocational) education]. *Visnyk Hlukhivskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Oleksandra Dovzhenka. Ser.: Pedahohichni nauky*. 2018. Vyp. 2(2). S. 90–96. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgnpu_2018_2\(2\)_14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vgnpu_2018_2(2)_14) [in Ukrainian].
16. UNESCO Institute for Statistics. 2020. Government expenditure per student, tertiary (% of GDP per capita). URL: <http://uis.unesco.org/en/topic/education-finance/>
17. The World Bank Group. (2020). URL: <https://olc.worldbank.org/>
18. Speedtest Global Index. (2020). URL: <https://www.speedtest.net/global-index>
19. Sharakpaeva G. D., Manankova O. A. Distance education in the context of globalization: problems, search for a solution. *Social Sciences: Achievements and Prospects Journal*. 2019. № 4(12). P. 29–33. URL: DOI 10.5281/zenodo.3241939